

PRINCIPIILE PRAGMATICE ÎN DISCURSUL POLITIC ȘI ÎN ANUNȚURILE PUBLICITARE

C T LINA POPESCU

coala Doctoral a Facult ii de Litere, Universitatea din Bucure ti

Pragmatica studiaz „rela iile dintre semne i cei care le interpreteaz ” (Morris 1938¹: 6, *apud* Ionescu-Rux ndoiu 2003: 10), mecanismele care permit „s se comunice mai mult decâat se spune de fapt” (Green 1989²: 2, *apud* Ionescu-Rux ndoiu 2000: 17), iar rolul eufemismelor este tocmai de a transmite, pe lâng sensul textului, luat *ad litteram*, i atitudinea emi torului, i anume inten ia lui de a menaja receptorul, de a atenua impactul pe care mesajul îl are asupra acestuia sau aspectele nepl cute pe care le eviden iaz textul emis. Mesajul transmis nu se opre te la nivelul frazei, al cuvintelor; receptorul decodeaz textul, îl interpreteaz pe baza a ceea ce tie, iar cu cât fondul de cuno tinte comun emi torului i receptorului este mai mare, cu atât inten ia emi torului va fi mai accesibil receptorului. Pe baza acestor observa ii, Grice 1989 va defini i implicaturile conversa ionale. Selec ia pe care o opereaz emi torul depinde nu de sensul termenului ales, c ci rela ia semantic ce se stabile te între cuvintele ce apar in unei serii de eufemisme este sinonimia i to i termenii vor trimite la acela i referent, ci de imaginea pe care emi torul dore te s o lase receptorului, de dorin a comun de a colabora, de fondul comun de cuno tinte.

Rela ia dintre pragmatic i exprimarea eufemistic este a adar evident . Principiile pragmatice guverneaz i textele ce con in eufemisme, dat fiind c aceste principii „fundamenteaz cele mai diverse tipuri de activit i care presupun colaborarea între indivizi, inclusiv comunicarea prin limbaj” (Ionescu-Rux ndoiu 2003: 43). Dintre principiile pragmatice, ne oprim asupra celor cu care au fost de acord cei mai mul i cercet tori ai acestei discipline³: *principiul cooperativ*, cu cele patru maxime formulate de Grice 1975 i *principiul polite ii*, dezvoltat de Lakoff 1977, Leech 1983 i apoi de Brown i Levinson 1987.

1. Principiul cooperativ

Conform *principiului cooperativ*, desf urând o activitate verbal , to i participan ii la comunicare doresc s ating anumite obiective, iar pentru aceasta trebuie s coopereze. Grice (Grice 1989) formuleaz patru maxime conversa ionale (*maxima cantit ii*, *maxima calit ii*, *maxima relevan ei* i *maxima manierei*), menite s faciliteze desf urarea unei interac iuni verbale.

¹ Morris, Charles, 1938, „Foundations of the Theory of Signs”, *International Encyclopedia of Unified Science*, vol. 1, nr. 2, Chicago, University of Chicago Press.

² Green, Georgia, 1989, *Pragmatics and Natural Languages Understanding*, Mahwah, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates.

³ „Chiar autorii care identific mai multe principii pragmatice recunosc faptul c dou dintre acestea sunt esen iale: principiul cooperativ i principiul polite ii” (Ionescu-Rux ndoiu 2003: 43).

Mesajul transmis de emitor este interpretat de receptor în funcție de aceste maxime. Încălcare intenționată¹ a maximelor conversaționale de către emitor determină receptorul să deducă implicaturile conversaționale și să reconstituie astfel mesajul. Dacă respectarea maximelor conversaționale favorizează comunicarea, încălcarea acestora poate stabili o relație aparte între emitor și receptor. Brown, Levinson (1987: 211–227) analizează modul în care violarea acestora obligă receptorul să stabilească implicaturile conversaționale, decodând astfel mesajul.

De încălcare flagrantă maximele, emitorul oferă receptorului indicii care să îl ajute să recupereze sensul mesajului. Printre metodele prin care emitorul invită receptorul să descopere implicaturile conversaționale sunt vagul (op. cit.: 226), ambiguitatea (op. cit.: 225), elipsa (op. cit.: 227), metafora (op. cit.: 222), ironia (op. cit.: 221) etc. Astfel, receptorul nu este pasiv, ci participă la stabilirea sensului mesajului, transformând fraza în enunț. (Pentru diferența dintre frază și enunț se vede la Reboul, Moeschler 2001: 46²).

În textele la care ne referim (anunuri și reclame publicitare) este încălcată flagrant *maxima manierei*. Această maximă presupune claritate, transmiterea mesajului în forma cea mai directă cu puțin, evitarea obscurității. În exemplele analizate, intenția emitorului este de a transmite informația nu în modul cel mai clar, ci într-o formă care să îl avantajeze. Textul trebuie să nu ofenseze, să trezească interesul și adeziunea receptorului, determinându-l astfel să reacționeze (cumpărând produsul sau răspunzând solicitării). Valoarea textelor reclamelor publicitare constă în originalitate: informația nu se oferă direct, ci, dimpotrivă, într-o manieră neașteptată. Violarea acestei maxime se realizează, conform lui Brown, Levinson (1987: 225–227), prin formulare vagă, eliptică, ambiguă. Însă prezența eufemismelor în text duce la pierderea clarității acestuia. Receptorul neînțeles poate chiar ignora faptul că termenii respectivi au funcție eufemistică. Un „fond comun de cunoștințe” (Levinson 1983: 6) este necesar pentru ca receptorul să recunoască intenția emitorului și să decodeze corect mesajul; altfel, comunicarea e ușoară. Într-un anunț publicat la rubrica *Vânzări apartamente*, de exemplu, informația privitoare la faptul că apartamentul se află la ultimul etaj sau la un etaj superior se transmite prin sintagma *vedere panoramică*, lăsând la latitudinea receptorului să recupereze informația și prezentând ca avantaj un aspect perceput diferit de potențialii cumpărători. În discursurile politice, referirea la pierderi de vie omenească din rândul civililor se face prin sintagma *pagube colaterale*, format prin calc lingvistic (din engl. *collateral damage*) sintagmă care minimalizează gravitatea faptului, cu scopul de a menaja receptorul, prin atenuarea aspectelor neplăcute. Informația devine însă accesibilă doar receptorilor inițiali, iar sintagmele utilizate cunosc un anumit grad de clișeizare, având același sens indiferent de contextul în care apar. În reclamele publicitare, clișeizarea este evitată, optându-se pentru formulări cât mai originale, dar care să permită receptorului să recunoască intenția emitorului, și anume să identifice produsul căruia i se face reclamă și calitățile acestuia. Când produsul este destinat igienei intime (tampoane pentru femei, prezervative, hârtie igienică), denumirea acestuia este considerată tabu și nu poate fi utilizată, astfel încât sarcina emitorului și cea a receptorului sunt cu atât mai dificile; problema este rezolvată cu ajutorul imaginii produsului, atât în reclamele televizate, cât și în cele din ziare și reviste. Anunurile

¹ „(...) Esențial nu este faptul că emitorul ar respecta întocmai maximele, ci faptul că receptorul interpretează întotdeauna enunțurile interlocutorului drept conformându-se maximelor la un nivel de profunzime” (D L, *Maxim*).

² „(...) Semnificația unei fraze depinde în general cu mult semnificația ce i se atribuie în mod convențional. De aceea îi putem face o distincție între frază și enunț: fraza este un șir de cuvinte (...) ce se pot pronunța în împrejurări diferite, și ea nu se schimbă în funcție de aceste împrejurări; enunțul, în schimb, este rezultatul rostirii unei fraze, iar acest rezultat este variabil în funcție de împrejurările de locuitori.”

publicitare îns se convenționalizează, în mare parte datorită faptului că cele postate pe internet sunt tipizate, emittorul fiind obligat să completeze anumite rubrici; crește certitudinea că mesajul este corect perceput de receptor, dar scade originalitatea textului. În discursul politic, încălcarea maximei manierei se face cu un scop clar: atragerea simpatiei (și a voturilor) receptorilor, prezentarea realităților social-politice în forma cea mai avantajoasă pentru emittor. Încălcarea intenționată a acestei maxime constituie o strategie a emittorului, cu scopul „exprimării indirecte a intențiilor comunicative” (D L, *Strategie*), care îi oferă acestuia „posibilitatea de a-și declina responsabilitatea pentru anumite informații, reglând semnificațiile în funcție de atitudinea receptorului” (D L, *Strategie*).

Maxima cantității este impusă, în presă, și de limita de spațiu – spațiul publicitar, pentru anunțurile și reclamele publicitare, și timpul de emisie sau perioada în care emittorul este capabil să capteze atenția auditoriului, pentru discursurile politice. Când discuțiile se poartă pe forum, cantitatea de informație nu mai este impusă de spațiu, ci rămâne la latitudinea emittorului. În cazul reclamelor publicitare, cantitatea de informație trebuie să fie suficientă încât receptorul să înțeleagă despre ce produs este vorba și care sunt avantajele utilizării acestuia. Trebuie să se transmită maximum de informație în minimum de spațiu. Utilizarea eufemismelor (pentru că avem în vedere doar textele ce conțin eufemisme) are ca scop tocmai evitarea denumirii directe a anumitor aspecte, încât maxima cantității poate fi încălcată, deoarece emittorul este obligat să introducă informații care să clarifice mesajul. În reclamele ce conțin, de exemplu, cuvântul *lichid*, un eufemism pentru *urin*, emittorul trebuie să însoțească textul de imagine sau să utilizeze și termeni care să faciliteze în alegerea. Cuvintele *scutece* și *bebeluș*, necesare oricum în text, sunt suficiente pentru a clarifica ideea mesajului și intenția emittorului. În anunțurile publicitare, maxima cantității este reglementată și de aspectul oarecum tipizat al acestora. Emittorul este obligat să furnizeze o anumită cantitate de informație, care să corespundă rubricilor tipului respectiv de anunț, iar, în lipsa acestor rubrici, se observă o clișeizare a anunțurilor. Anunțurile înscrise la rubrica *Matrimoniale* impun oferirea de date privitoare la vârstă, aspect, stare civilă, preferințe. De multe ori, această maximă este încălcată intenționat: emittorii fie nu oferă informații suficiente, fie oferă informații superflue, descriindu-se într-o manieră subiectivă, laudativă, pentru a atrage simpatia sau pentru a trezi interesul receptorului. Un rol important în nerespectarea acestei maxime îl au eufemismele, care permit păstrarea formei tipizate, fără însă să se ofere informații clare; în loc de menționarea vârstei se preferă utilizarea eufemismului *matur*, starea civilă de persoană căsătorită este înlocuită de sintagma *cu obligații* etc. Maxima cantității poate fi încălcată și prin repetarea intenționată a unui termen, pentru accentuarea ideii: *domn (...) caut doamnă (...) pentru relație discretă*, (...) *posed loc de întâlnire discret (...)* asigură *discreție* totală.

Maxima calității prevede ca emittorul să spună doar ceea ce crede că este adevărat, pentru că receptorul așteaptă de la emittor ca acesta să respecte adevărul. Dacă aici intervine eufemismul, cu rolul său de a face ca atât fraza, cât și enunțul să fie adevărate. Cel mai frecvent, încălcarea acestei maxime se obține prin utilizarea metaforelor: „la Grice, metafora constituie una din formele de încălcare a maximei calității și un punct de plecare în realizarea implicaturilor.” (Constantinescu 2007: 273). În reclamele publicitare la detergent, de exemplu, termenul eufemistic *obi noapte* are în sensul de *ieftin, de calitate proastă*, dar și pe cel de *cunoscut, utilizat în mod frecvent, utilizat de majoritatea cumpărătorilor*. Se activează simultan toate sensurile termenului, încât enunțul este adevărat indiferent de maniera în care este perceput. Astfel, este evitată denigrarea produselor concurente, reclama negativă fiind interzisă, și se sugerează receptorului faptul că produsul căruia se face reclamă este superior celorlalte, cât și faptul că este mai scump, ultimul aspect nefiind însă puternic evidențiat, ci prezentat ca o consecință firească a calității superioare. În anunțurile publicitare de la rubrica *Matrimoniale*,

maxima calității se respectă în special prin utilizarea eufemismelor *matur* și *discret*, care au dublu sens. Termenul *matur* are și conotații pozitive, trimițând la înțelepciune, stabilitate emoțională etc., dar și sensul de *în vârstă* sau, cel puțin, *mai în vârstă* decât partenera căsătorită. Eufemismul *discret* este în general utilizat pentru a se transmite ideea că emițitorul este căsătorit, dar sensul propriu al cuvântului se prestează, deoarece cu siguranță respectivul emițitor va fi și discret. Din nou, atât fraza cât și enunțul sunt adevărate, deci se respectă maximă calitate. În anunțurile de la rubrica *Vânzări*, sintagma eufemistică *în stare bună* transmite două informații diferite, dar ambele adevărate: că obiectul oferit spre vânzare este în stare de funcționare, dar că nu are calități tehnice deosebite. Termenul ales are conotații pozitive, dar în context se activează și celălalt sens, realizându-se sinonimia cu *mediocru*, *mediu*, *funcționabil*. Emițitorul nu încalcă flagrant maximă calitate, dar nici nu transmite informația în forma cea mai directă (încălcat astfel și maximă manieră). Din nou, prin violarea maximelor, receptorul este cooptat de emițitor în procesul stabilirii sensului enunțului: forma frazei este cea hotărâtă de emițitor; sensul complet îi este însă atribuit enunțului de către receptor. Astfel, pentru fiecare receptor, anunțul publicitar/reclama respectivă va avea un alt sens. Considerăm că în discursul politic maximă calitate este flagrant încălcată. În funcție de interesele sale politice, emițitorul poate furniza informații despre care țările sunt neadevărate sau poate omite să furnizeze receptorului toate informațiile pe care acesta le așteaptă.

Maxima relevanță impune o interpretare deosebită, pentru că exemplele analizate presupun o comunicare unilaterală. Maxima relevanță „cere ca orice intervenție în cadrul unui schimb verbal să se coreleze cu celelalte și să fie strict legată de tema în discuție” (*D L, Maxima*) În anunțurile publicitare și în reclame, emițitorul și receptorul nu își schimbă rolurile, receptorul nu intervine în text, încât să adauge ceva relevant sau irelevant pentru actul de comunicare. Deși emițitorul și receptorul nu își schimbă rolurile, cei doi interacționează, deoarece „orice activitate de enunț are se bazează pe anticiparea reacției interlocutorului și, totodată, urmărirea și orientarea acestei reacții într-o anumită direcție” (*D L, Interacțiune*), iar acesta este tocmai scopul emițitorului reclamelor, al anunțurilor publicitare și al discursurilor politice. O reclamă/un anunț publicitar trebuie să fie relevantă pentru produsul pe care îl promovează, dar și pentru receptor. Pentru ca un mesaj să fie relevant pentru un receptor, trebuie să răspundă așteptărilor acestuia. Intenția de a respecta această maximă, în cazul anunțurilor publicitare, este dovedită încă prin selectarea rubricii la care este publicat anunțul. De asemenea, selectarea grupului țintă și adaptarea la context pot face textul relevant sau irrelevant. Această maximă poate fi însă încălcată, ca și celelalte, obligând receptorul să se implice în decodarea mesajului – să stabilească implicaturile acestuia, să facă asocieri, presupuneri, să recunoască aluzii. Conform teoriei relevanței, formulate de Sperber și Wilson 1986, „un enunț este cu atât mai relevant, cu cât necesită un efort de prelucrare a informației mai redus” (Ionescu-Ruxandoiu 2003: 62). Un exemplu de încălcare a maximei relevanței îl constituie anunțurile publicitare inserate într-o rubrică ce nu le este specifică: cursuri pentru care se percepe o taxă, la rubrica *Oferte servicii*, cereri sau oferte de servicii sexuale la rubrica *Matrimoniale* etc. Respectarea acestei maxime duce la captarea atenției receptorului, la transformarea receptorului neinteresat în cumpărător, în susținător al unui candidat politic etc. Altfel, poate avea efecte contrare celor așteptate: fie receptorul este indignat de mesajul primit și respinge oferta, fie în minte textul reclamei, dar uită sau nici nu sesizează care este produsul promovat, sau chiar nu își dă seama că printr-un anumit mesaj se promovează un produs.

2. Principiul polite ii

Principiul polite ii în comunicare a fost dezbătut de mai mulți autori, fiecare formulând diferite reguli, stabilite în funcție de anumite principii. Astfel, după Lakoff (1977), există trei reguli ale polite ii: regula formalității, regula ezitării și regula egalității. Leech (1983) stabilește asemaxime ale polite ii: maxima tactului, a generozității, a aprobării, a modestiei, a acordului și a simpatiei. (Vezi și *D L, Maxima*). Brown, Levinson (1978, 1987) stabilesc două tipuri distincte de polite e, în funcție de intențiile comunicative ale participanților la comunicare: polite ea pozitiv, orientat către satisfacerea eului pozitiv al participanților la comunicare și spre accelerarea relațiilor sociale, și polite ea negativ, orientat către satisfacerea eului negativ al participanților la comunicare și spre frânarea necesară relațiilor sociale. (cf. *D L, Polite e*). Aceste două tipuri de polite e sunt definite de autori și în funcție de prezența în enunț a acțiunilor redresive, prin care participanții la comunicare atenuează potențialul amenințator al actelor de vorbire.

Deși regulile și maximele stabilite de autorii menționați sunt diferite, atât ca denumire cât și ca mod de aplicare, au un element comun, și anume scopul participanților la comunicare de a colabora, de a coopera „pentru menținerea reciprocă a imaginii”¹ (Ionescu-Ruxandoiu 2003: 74).

Comunicarea politicoasă este obligatorie în tipurile de texte analizate, întrucât scopul emitorului este de a atrage receptorul de partea lui, nu de a-l ofensa, iar rolul eufemismelor este tocmai de a exprima această atitudine. Strategiile polite ii diferă însă de la un text la altul; există și texte a căror analiză duce la identificarea mai multor tipuri de strategii ale polite ii, prezente simultan.

În discursul politic, regulile polite ii se aplică în funcție de relația dintre emitor și receptor. Regula formalității (Lakoff 1977) se distinge în special când comunicarea politic are loc într-un cadru oficial, utilizându-se clișee lingvistice, dintre care multe conțin eufemisme. Ca exemplu, în sintagma *ri în curs de dezvoltare*, intrat în limba română prin calc lingvistic, din limba engleză (*developing countries*²), apărut în urma unor înlocuiri în serie (*ri din lumea a treia - ri subdezvoltate - ri în curs de dezvoltare*), toate calchiate după model englezesc, exprimarea formal se obține prin utilizarea unor termeni elevați, neologici, prin evitarea termenilor ofensatori (*lumea a treia, subdezvoltat*), care stabileau o relație de putere ce defavoriza referentul, și pe exprimarea, destul de vagă totuși, a respectului față de efortul pe care rile respective îl depun pentru a se dezvolta. În sintagma *foc prietenesc*, intrat în limba română tot prin calc lingvistic, din engl. *friendly fire* (vezi și Stoichiou-Ichim 2003: 311), al cărui sens este de „atac armat în urma căruia se înregistrează victime în tabăra care a declanșat atacul” (trad.n.) („**friendly fire** – n. Military. Weapon fire coming from one’s own side that causes accidental injury or death to one’s own forces” – *COED*), putem distinge maxima tactului (Leech 1983), emitorul optând pentru maniera cea mai evazivă de a transmite informația. Se încalcă însă maxima modestiei, pentru că enunțul nu conține nicio referință la responsabilitatea pe care o au combatanții față de aceste pierderi. Echivalent din acest punct de vedere este sintagma *pierderi/pagube colaterale*, din engl. *collateral damage* („n. inadvertent casualties and destruction in civilian areas caused by military operations” – *COED*), prin care receptorului îi se prezintă pierderile de vie și omenești din rândurile civililor ca incidente de minimă importanță.

Când receptorul unui discurs politic nu este o persoană oficială, ci un potențial alegător, emitorul va opta pentru alte strategii, deoarece scopul său este de a stabili o relație

¹ Termenul „imagine” corespunde lui „face”, introdus de Goffman 1967.

² Chiar definiția sintagmei, în *COED*, arată că e vorba de un eufemism, aceste ri fiind de fapt s rance: „**developing country** – n. a poor agricultural that is seeking to become more advanced economically and socially”.

cât mai apropiat cu acesta, de a mic ora distanța socială, de a sublinia camaraderia (Lakoff 1977) dintre locutori; va da dovadă de tact, acord, simpatie, aprobare (Leech 1983), iar dintre strategiile formulate de Brown, Levinson (1987) le va selecta pe cele ale politicii pozitive, va sublinia existența unui fond comun de valori, opinii etc.

Sintagma *co ul zilnic*, prin care se face referire la necesarul zilnic de alimente, este, pentru mulți dintre receptori, un eufemism pentru *subzistență*. Utilizând această sintagmă, emitorul dă dovadă de tact, prin promisiunile legate de *co ul zilnic* evitându-se referirile directe la problemele materiale ale receptorilor, permițând totuși emitorului să își manifeste intens interesul față de problemele receptorului. În sintagma *traie decent*, frecvent în discursurile electorale, putem distinge mai multe dintre strategiile politicii pozitive, formulate de Brown și Levinson: interes ar tat receptorului (*Strategy 1: Notice, attend to H¹ - his interests, wants, needs, goods*), ofertă, promisiuni (*Strategy 10: Offer, promise*), manifestarea optimismului (*Strategy 11: Be optimistic*), a în elegerii față de cel lalt (*Strategy 15: Give gifts to H – goods, sympathy, understanding, cooperation*), dar și recurgerea la ceea ce autorii cită (Brown & Levinson 1987: 115–116) numesc *eschivare* (trad. n.) – (*hedging opinions*) și *minciuni inofensive* (trad. n.) – (*white lies*), *decent* fiind, în acest context, sinonim cu *modest*.

și în anunțurile publicitare strategiile politicii diferite, în funcție de tipul de anunț și de intenția emitorului. În anunțurile matrimoniale, intenția emitorului este, pe de o parte, de a-și face cunoscute dorințele, dar, pe de altă parte, de a nu-și dezvălui în totalitate identitatea, din motive ușor de înțeles. Pe baza exemplelor analizate, am constatat că una dintre strategiile utilizate este cea prin care emitorul afirmă că îi sunt cunoscute dorințele receptorului și că aceste dorințe le sunt comune: *relație discretă, domn/doamnă emancipată/* etc. (*Strategy 7: Presuppose/raise/assert common ground: Presuppose knowledge of H's wants and attitudes; Presuppose H's values are the same as S's values* – op. cit., p. 122–124). Frecvente în anunțurile matrimoniale sunt și ofertele, promisiunile (*Strategy 10: Offer, promise* – op. cit.: 125), formulate direct (*ofer ajutor financiar*) sau indirect (*domn generos*). Această strategie este de fapt specifică tuturor tipurilor de anunțuri analizate, rolul lor fiind de a oferi ceva și de a convinge receptorul că acceptarea ofertei îl avantajează.

În reclame, din cauza distanței sociale dintre emitor și receptor, se apelează și la strategiile politicii negative. Considerăm că, deși doar Brown și Levinson au formulat explicit strategii ale politicii negative, și ezitarea (Lakoff 1977), modestia și tactul (Leech 1983) pot fi considerate manifestări ale acestui tip de politică. Reclamele la produsele de igienă intimă respectă acest tip de politică chiar prin discreția de care dau dovadă emitorii în formularea mesajului, mergând chiar până la a nu se utiliza denumirile produselor.

Eufemismele accentuează această atitudine politicoasă a emitorului față de receptor. O dovadă de tact (Lakoff 1977) și de exprimare a respectului (*Strategy 5: Give deference* – Brown, Levinson 1987) este utilizarea eufemismului *maturizare (maturizarea tenului)*, pentru *îmbătrânire/ridare*, utilizat în reclamele la produsele cosmetice. În reclamele la detergent, intenția de a nu-și impune receptorului un anumit produs și manifestarea respectului față de alegerea cumpărătorului se realizează prin eufemismul *obi noapte*. Complimentarea receptorului (*Pentru cumpărătorul iste!*) este o altă metodă prin care acesta este manipulat de emitor, dar termenul ales poate să aibă efecte negative, din cauza faptului că se creează o ierarhizare, emitorul clamându-și superioritatea. Când se utilizează persoana a doua, selecția singularului sau a pluralului depinde de relația pe care emitorul vrea să o stabilească cu grupul întreg și de statutul pe care vrea să i-l confere acestuia. Când textele reclamelor sunt traduse, distincția singular – plural se face mai greu, iar textele pot apărea în ambele variante: *Pentru cumpărătorii mei!*

¹ H = Hearer (receptor); S = Speaker (emitor), la Brown, Levinson (1987).

Pentru că merita! Uneori este preferat politeea pozitivă, formele de singular ale pronumelor fiind utilizate emfatic: *Încearcă-ți tu!*

3. Concluzii

Analizând din punct de vedere pragmatic enunțurile în care sunt utilizate eufemisme, am constatat că principiile pragmatice li se acordă importanță diferită de către participanții la comunicare. Dintre maximele principiului cooperativ, se încalcă flagrant (și obligatoriu) maxima manierei. Transmiterea mesajului în modul cel mai clar este tocmai ceea ce vrea să evite emițtorul care recurge la eufemisme. Recuperarea sensului mesajului este rolul receptorului și presupune nu doar recuperarea informației, ci și a intenției emițtorului. Celelalte maxime ale principiului cooperativ sunt încalcate în diferite grade, în funcție de context. Dacă maximele principiului cooperativ sunt încalcate tocmai pentru ca emițtorul să îl implice pe receptor în decodarea mesajului, strategiile politice sunt întotdeauna aplicate în exprimarea eufemistică. Strategiile alese diferă de la context la context. În comunicarea formală, în special în discursul politic, domină strategiile politice negative. În situațiile în care distanța socială dintre participanții la comunicare este nesemnificativă, emițtorul poate să adopte și strategiile politice pozitive. Ignorarea strategiilor politice de către emițtor determină lipsa de reacție din partea receptorului.

SURSE ȘI ABREVIERI

COED *** – *Concise Oxford English Dictionary*, ed. a XI-a, 2004, Oxford, Oxford University Press.
DL – Bidu-Vrănceanu, Angela, Cristina Ciocan, Liliana Ionescu-Ruxandoiu, Mihaela Manca, Gabriela Pan Dindelegan, 2005, *Dictionar de științe ale limbii*, București, Editura Nemira.
România liberă, cotidian
TVR 1
www.google.ro

BIBLIOGRAFIE

- Brown, Penelope, Stephen Levinson, 1987, *Politeness: Some Universals in Language Use*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Constantinescu, Mihaela, 2007, „Obediența publică versus obediența privată – modalități de evitare a încălcării tabu-ului politic (1965–1989)”, în Zafiu, Stan, Nicolae (eds.) 2007: 265–274.
- Goffman, Erving, 1967, *Interaction Ritual. Essays in Face-to-Face Behavior*, Garden City, New York, Doubleday et CO.
- Grice, Herbert Paul, 1975, „Logic and Conversation”, *Syntax and Semantics*, vol. 3, *Speech Acts*, Cole, Morgan. (eds), New York, Academic Press 1975: 41–58
- Grice, Herbert Paul, 1989, *Studies in the Way of Words*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Ionescu-Ruxandoiu, Liliana, 2003, *Limba și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, București, All.
- Lakoff, Robin, 1977, „What you can do with words: Politeness, pragmatics and performatives”, în R. Rogers, R. Wall & J. Murphy (eds.), *Proceedings of the Texas Conference on Performatives, Presuppositions and Implicatures*, Arlington, Va.: Center for Applied Linguistics, 1977: 79–106.
- Leech, Geoffrey, 1983, *Principles of Pragmatics*, London, Longman.
- Levinson, Stephen, 1983, *Pragmatics*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Pan Dindelegan, Gabriela (coord.), 2003, *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, București, Editura Universității din București.
- Reboul, Anne, Jacques Moeschler, 2001, *Pragmatica, azi*, Cluj, Editura Echinox.
- Sperber, Dan, Deirdre Wilson, 1986, *Relevance: Communication and Cognition*, Oxford, Blackwell.

- Stoichi oiu-Ichim, Adriana, 2003, „Influen a englez în terminologia politic a românei actuale”, în Pan Dindelegan (coord.) 2003: 299–322.
- Zafiu, Rodica, Camelia Stan, Alexandru Nicolae (eds.), 2007, *Studii lingvistice. Omagiu profesoarei Gabriela Pan Dindelegan, la aniversare*, Bucure ti, Editura Universit ii din Bucure ti.

The Principles of Pragmatics in Political Speech and Advertising

In our research, we have analyzed political speech and advertising to discover how they are ruled by the principles of pragmatics. Because the meaning of an utterance depends not only on the meaning of the words themselves, but on the relationship between the speaker and the hearer, the understanding of these principles helps the hearer to comprehend the speaker's intended meaning.